

Ἄλλοι δ' ὡς πρὸς σπύγγον δέουσι ἔμπειρον
 Χολῇ κεκραμένον δ' ἀγῆστον ἐς στόμα.
 Οἱ δ' ὡς ἡ γῆρ' οὐ σαφὲς διδεδυμένοι,
 Οὐτ' εἶδον οἱ ἔρις θάνατον ἐν βροταίῃ.
 Ἄλλως διῆσαν καὶ διήνεγκαν κάραι,
 Καὶ στέρι' ἔκλυτον ἀμαθὲς ἀγνοσίῃ.
 Ἐγὼ δὲ πόρρω (Διοπότῃ γ' ἔρ' εἰπέμεν)
 Πρῶτον μὲν εἰς χλοηρὴν ἵκον που γάπος,
 Τὰ δ' ἐκ ποδῶν σιγῇ καὶ γλώσσῃ ἀπα
 Ἦσαντο, ὡς ἴδ' ἔνι, οὐχ ὁρώμενος
 Ὅχλῳ κατεργάτῃ τε καὶ μαιοφόρῳ
 Σὺ τ' αὖ δακρυχέουσαν ἐστῶσαν ἰδὼν
 Ἦλθον εἰπὼν οὐ καλῶς πεπραγμένα.

(Ἀγγελος Γ' ἐν τῷ Χριστῷ πάσχοντι τοῦ Ἀ.
 Γρηγορίου τοῦ Ναζιανζηνοῦ).

Ο ΦΡΑΓΚΙΣΚΟΣ ΚΑΙ Η ΕΥΓΕΝΙΑ

Ἡ τῶν Γαιανθρακωρυχείων τὰ ἀπόκρυφα.

(Τίτλος. Ἰδιὸς φολιῶδ. 165. κλ. 503.)

—323230—

§ Ε'.

Ἐπιστροφή τοῦ Φραγκίσκου.

Ἐχομεν λόγους πείθοντες ἡμᾶς, ὅτι ὁ Φραγκί-
 σκος μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τοῦ, ἐξετάλαστον ἡμέ-
 σως τὰς ὁποίας ἐπανελάμβανε πολλάκις ἀπειλὰς,
 ὅτι ἤθελε διπλοῦντι καταγγεῖλαι εἰς τὸν ἰδιοκτή-
 τὴν τοῦ γαιανθρακωρυχείου τὰς κατὰ κράτος ἐν ὑ-
 πῆρξιν μάρτυς αὐτόπτης· διότι μετ' οὐ πολὺ, τέσ-
 σαρσι ἐμπειροτέχναι ἐπτάλησαν πρὸς ἐπίσκεψιν
 τοῦ γαιανθρακωρυχείου.

Οὗτοι δὲ ἐκ τῆς ψυχρᾶς ὑποδοχῆς τὴν ὁποίαν ἔ-
 λαβον, ἐνόησαν ὅτι οἱ κάτοικοι τοῦ γαιανθρακωρυ-
 χείου δὲν ἦσαν πολὺ εἰδιώκτες εἰς τὸ νὰ δέχων-
 ται τοιοῦτου εἶδους ἐπισκέψεις. Ὁ ἀνθρακὴς προ-
 τιμᾷ ν' ἀμειταλαντεύηται μεταξὺ ζωῆς καὶ θανάτου
 ἐργαζόμενος ὑπὸ βράχον ὀγκώδη κρεμώμενον ἐπὶ τῇ
 ἀθλίᾳ αὐτοῦ κεφαλῇ, παρὰ ν' ἀπασχοληθῇ ἐπὶ
 ὀλίγον ὅπως ὑποστηρίξῃ αὐτόν, καὶ ν' ἀπαλλα-
 χθῇ οὕτω κινδύνου βεβίαιου μὲν, πρὸς δὲ ὅμως ἐ-
 ξοικειώθῃ μέχρι ἀδιαφορίας· διὸ καὶ τοὶ ἡ ἀποστολὴ
 ἐμπειροτεχνῶν ἦν ἀληθὴς ἀγαθοεργία καὶ γενναίω-
 τής σπινθὴ εἰς πλουσίους ἰδιοκτήτας, ἡ παρουσία
 ὅμως αὐτῶν ἐν μέσῳ τῶν ἐργατῶν ἐπροξένησε γε-
 νικὴν δυσφρόνησιν. Οἱ ἐμπειροτέχναι ἀπ' ἐτέρου,
 θεωροῦντες ὅτι γίνονται φορτικὰ, συλλογίζόμενοι
 δὲ καὶ τοὺς ἀπείρους κινδύνους εἰς οὓς τρικύτῃ ὁ-
 παρσία ἐξέθετον αὐτοὺς, ἀπεθαρρύνθησαν ὁλοτελῶς.

Καὶ εἰς ἐξ αὐτῶν ἔγραψε τὰ ἑξῆς πρὸς τὸν ἰδιο-
 κτήτην·

« Ἦναγκαζόμεν νὰ ὀλισθαίνω στροβόμενος μὲ τὰς
 α χεῖρας καὶ μὲ τὰ γόνατα ἐντὸς διαδρόμων στε-
 α νῶν ἐχόντων ὕψος μόλις εἴκοσι δακτύλων. Εἰς
 α τινὰ μέρη τὸ στήθος μου ἤγγιζε χαμζὶ καὶ ἐβλ-
 α οὐδὲν τότε ὡς χαλῶν τοιοιτοτρόπως διέβην διόδον
 α ἐχούσαν μῆκος ὀκτακοσίων σχοίνων. Ὅπως δι-
 α ἐλθὼ ἔπειρον διὰ δρόμον, ἐτυρόμην ὑπὸ ἀνθρακῆος,
 α ἐξηπλωμένος ἐπὶ σανίδος ὁμοίας μὲ τράπεζαν ὁ-
 α μαλὴν, τεθειμένην ἐπὶ τεσσάρων τροχῶν, τῆς μὲν
 α κεφαλῆς μου ἐξεχούσας ἐκ τοῦ ἐνὸς μέρους, τῶν
 α δὲ ποδῶν μου ἐκ τοῦ ἐτέρου. Τοιοιτοτρόπως ἐ-
 α προχώρουσιν βλέπων τὴν γῆν καὶ ἀναμένων ἀπὸ
 α ὥρας εἰς ὥραν τὴν κατὰ πτωσιν βράχου, ὅστις ἡ-
 α δύνατο νὰ μοῦ συνθλάτῃ τὰ ὅσπ' α. Εἰς ἐπίμετρον
 α ὅλων τούτων ἡναγκαζόμεν νὰ δεκνύωμαι γεν-
 α νικίως· διότι ἄλλως, ἂν ἐδείκνυν τὴν ἐλαχίστην
 α δειλίαν, οἱ ἐργάται καταγελῶντες τὴν δειλίαν μου
 α ἦν οὐδὲ ὅλως συνεμερίζοντο, ἐπηύξονον τὸν κίνδυ-
 α νον δι' ἀστεϊσμῶν οὐχὶ τὸτον εὐχαρίστων. Οὕτω
 α λόγου χάριν μόλις ἐπρόλαβον ἀραιρέσω ἀπὸ τῆς
 α χεῖρας τοῦ ὁδηγοῦ μου τὴν λυχνίαν, καθ' ἣν σιγ-
 α μὴν οὕτως ἠτοιμάζετο ν' ἀνάγῃ αὐτὴν εἰς μέρος
 α λίαν ὑποπτὸν, θέτων τὴν φλόγα εἰς ἄμεσον μετὰ
 α τοῦ ἀερίου ἐπαφὴν.

« Ἐτερος τῶν συναδέλφων μου εἰδοποιήθη ὅτι
 α διερχόμενος διόδον τινὰ, χρεώσται νὰ κρατῇ τὴν
 α λυχνίαν καθυπὸ εἰς τὸ ὕψος τοῦ στήθους του·
 α διότι ἄνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ καὶ κάτωθι μέχρι
 α τῶν γονάτων, ὑπῆρχον στρώματα φλογιστῶν ἀε-
 α ρίων. Μόνον τὸ μεταῖον στρώμα ἦν πνευστόν.

« Τρίτος τις, τέλος πάντων, ὅστις πιστεύω ὅτι
 α ἐδειξε μικρὰν δειλίαν, ἐγένετο ἀντικείμενον ἀ-
 α στεῖσμάου, συνήθους μὲν παρὰ τοῖς ἐργάταις, ἀλλ'
 α οὐχ ἥτον λίαν κινδυνώδους. Δι' ἰσχυρᾶς εἰσ-
 α πνοῆς πληροῦσι τὸ στόμα ἀερίου φλογιστοῦ, ὅπερ
 α φουσώμενον μετὰ βίαις ἀνάπτεται. Οἱ θεαταὶ τοῦ
 α ἀθλήου τούτου χαριεντισμοῦ ἐξεκαρδίζοντο γε-
 α λῶντες· ».

« Ἀλλὰ ὡς ἐτελείωσεν ἡ ἐπιθεώρησις, οἱ ἐμπειρο-
 τέχναι ἐξεληθόντες τοῦ γαιανθρακωρυχείου ἀπῆλ-
 θον ἐν αὐτῷ ὁμῶς ἰδοὺ τί συνέβη·

Μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν πεφοβισμένων ἐμπει-
 ροτεχνῶν, οἱ ἐργάται καθίσταντες κύκλῳ, κατὰ τὸ
 σύνθημα, ἤρχισαν νὰ περιγελῶσι τοὺς ξένους, νὰ
 διηγῶνται τοὺς φόβους των καὶ νὰ μιμῶνται τὰς
 ἀνοήτους αὐτῶν προφυλάξεις.

Ἐν τέταρτον τῆς ὥρας εἶχε παρέλθει, ὁ δὲ θόρυ-
 βος ἐξήκολούθει πάντοτε ὁ αὐτός, ὅτε ὁσμὴ εὐώδης
 διεχύθη ἐξαίφνης εἰς πλείστους διαδρόμους. Οἱ νέοι
 ἐργάται, ἐκθαμβοὶ, ἀνέπνεον εὐχαρίστως τὴν εὐώδη
 ταύτην αἶσαν, εὐωδιστέραν καὶ αὐτοῦ τοῦ ἀποστάγ-
 ματος τῶν σπιννωτέρων ἀνθέων.

— Ἦλθον καὶ μὲ τὰ μυρωδικά των, εἶπε γελῶν
 τις ἐργάτης.

— Θά ἔχασαν λοιπὸν κἀνὲν ριχλίον, εἶπεν ἡ Εὐγενία,
 ἥτις μέχρι τῆς ὥρας ἐκείνης ἴστατο ἀπλούς θεατὴς.

Ἐν τούτοις δύο ἐργάζεται τῶν ἄλλων ἐμπειρότεροι, ἐθεώρησαν ἀλλήλους, ὡχρίασαν παρευθίς, καὶ ἠγέρθησαν συγχρόνως. Εἰς ἐξ αὐτῶν ἐτοιμάζεται ν' ἀνοίξῃ τὸ στόμα, ὁ ἕτερος τῷ ἐπιβάλλει διὰ νεύματος σιωπὴν· πλησιάζει δέ·— Σιώπα! ἃς εὐγώμεν, εἶπε χαμηλῇ τῇ φωνῇ, ἃς μὴν εἰδοποιήσωμεν περὶ τοῦ κινδύνου ἐκείνου οἵτινες θέλουσι μᾶς ἀμφισβητήσει τὰ μέσα τῆς φυγῆς.

Καὶ ἀμφοτέρω ἀπεμακρύνθησαν ταχέως ἀρήσαντες τοὺς δυστυχεῖς αὐτῶν συνεργάτας ἐν ἀγνοίᾳ τοῦ κινδύνου ὅστις ἐπαπειλεῖτο ἐκ τῶν ἀρωμάτων ἐκαίνων, νὰ πίπτωσιν εἰς μετὰ τὸν ἄλλον ἡμιθανεῖς.

Μετ' ὀλίγον, εἰς ἕτερον τοῦ γαιανθρακωρυχείου μέρος, νῆα κόρη, εἶδεν ἐν τῷ σκότει σφαῖραν πυρίφλεκτον χωροῦσαν πρὸς αὐτήν. Παρκτηρεῖ δὲ ἐκθαμβος τὴ μυστηριώδες ἐκεῖνο φαινόμενον, καὶ ἐκτείνει τὴν χεῖρα ἵνα ψύσῃ τὴν αἰθερόπλαστον μορφήν, ἣτις ὅμως ἐκρήγνυται ἐξαίφνης, ἐξευεῖ πανταχόθεν κεραυνούς καὶ διασπείρει κύκλω τὸν θάνατον. « Τὸ » γαιανθρακωρυχεῖον τότε μετεβλήθη εἰς κάμινον » πυρός. Τὸ διαγεόμενον ρευστὸν προωθεῖ βιαίως διὰ » νας ἠχώδεις ἄερος πυριφλέκτου, ὅστις κατακκίει » πᾶν τὸ προσχόν, τινάσσει τοὺς βράχους, ἀποσπᾷ » τοὺς θόλους, καταρρίπτει μεγάλους γρανίτας ᾗ » θους, καὶ ἐξορμᾷ τέλος ἐκ τοῦ στομίου μὲ πᾶτα » γον φρικώδη.

« Ἡ φοβερὰ αὕτη ἐκρηγῆς ἐπέφερεν εἶδος σεισμοῦ, » κινήσασα τὸ ἔδαφος εἰς ἀπόστασιν ἐνὸς περίπου » μιλίου, τὰ δὲ νέφη τοῦ μαύρου καπνοῦ ὑψωθέν- » τα κατεκάλυψαν ὅλον τὸ χωρίον. »

Ἀμα ὡς ἠκούσθη ἡ ἐκρηγῆς, ἅπαντες οἱ συγγενεῖς τῶν ἐργατῶν ἔδραμον εἰς τὸ γαιανθρακωρυχεῖον. Ὁ εἰς τὸ στόμιον αὐτοῦ γεροντός (1) μετ' ἀπεριγράπτου ταχύτητος καὶ σπουδῆς περιστρεφόμενος, ἀνέλκυσε τριακονταδύο ἐργάτας, ἐν οἷς τρεῖς παῖδες, ἐξ ὧν οἱ δύο μετὰ τινος ὄρατος ἀπέθανον. Αἱ κραυγαί, οἱ θρήνοι, αἱ σπασμωδικαὶ κινήσεις τῶν παρόντων ἦσαν ἀπερίγραπτοι. Ὅσοι εὐτύχησαν νὰ σώσωσιν ἀνελπίστως τοὺς συγγενεῖς καὶ φίλους, ἔπαθον ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς χαρᾶς καθὼς καὶ ἐκ τῆς ὑπερβολικῆς λύπης. Ἀλλὰ δυστυχῶς οἱ εὐτυχεῖς ἦσαν πολλὰ ὀλίγοι.

Ἐντὺς ὀλίγου ἐπεισόδιόν τι ἐκηρύχθη τὴν ταρχὴν καὶ τὴν φρίκην τοῦ κυρίου δράματος.

Ὁ Ἰδάρδος ἐράνη ἐν μέσῳ τοῦ πλήθους ἔξω φρενῶν, ὁ Ἰδάρδος, εἰς ὃν οἱ θρήνοι τῆς Ἄννης ἀπεκάλυψαν ταῦτοχρόνως τὴν τε ἀροσίωσιν τῆς κόρης του, καὶ τὸν κίνδυνον τὸν ὁποῖον διατρέχει. Αἱ δυνάμεις αὐτοῦ ἐνισχύθησαν, καὶ, παραλυτικῶς, ἦλθε συρόμενος κατὰ γῆς μέχρι τοῦ γαιανθρακωρυχείου. Ἀναίσθητος καὶ σχεδὸν μανιώδης ζητεῖ τὴν κόρην αὐτοῦ μὲ τοὺς ὀφθαλμούς, καὶ μὴ βλέπων αὐτήν, αἰτιᾶται τοὺς παρισταμένους.

Δυστυχῶς ἡ Εὐγενία δὲν συνηριθμεῖτο μὲ τοὺς σωθέντας. Οὐδεὶς ἐγνώριζε περὶ αὐτῆς.

Ὁ Ἰδάρδος ζητεῖ τότε νὰ καταβῇ ἐν τῷ γαιαν-

θρακωρυχείῳ, καὶ ἀπωθεῖ καταρώμενος τὴν Ἄννην, ἣτις ἐναντιοῦται πρὸς αὐτόν· τὸ πλῆθος ὁμοῦς ἐνδίδει εἰς τὰς παρακλήσεις τοῦ γέροντος καὶ περίεργον νὰ μάθῃ ἂν οἱ ὑπὸ τὰ μαῦρα ἐκεῖνα ἐρείπια τεθυμένοι δυστυχεῖς, ζῶντες ἔτι, δύνανται νὰ δεχθῶσιν ἐπωφελεῖ συνδρομὴν, συνωθεῖται περίξ τοῦ στομίου. Ὁ Ἰδάρδος καταβάνει . . . ἤθελε βεβαίως ἀποθάνει ἂν δύο ἐργάται, τῇ παρακλήσει τῆς Ἄννης ὀλίγον μετ' αὐτὸν καταβάντες, δὲν ἐκόμισον αὐτὸν ἀναίσθητον εἰς τὴν ἐπιφάνειαν, κομίζοντες μετ' αὐτοῦ καὶ τὴν ἀποτρόπαιον ἀγγελίαν, ὅτι πᾶσα ἐλπίς σωτηρίας τῶν μὴ σωθέντων μέχρι τοῦδε ἀπώλ το.

Τὸ μόνον μέσον ὅπερ ἐνυπολείπετο, ἦτο νὰ σβέσωσι τοὺς ἀνθρακας, κλείοντες τὸ στόμιον τοῦ γαιανθρακωρυχείου.

Σχεῖα ἀντιστάσεως ὑπεδέχθησαν τὴν φρικώδη ταύτην πρότασιν, ἣτις ἐθεωρήθη τὸ τελευταῖον στάδιον τῆς ἀπελπισίας. Αἱ χῆραι, τὰ ὀρφανὰ καὶ οἱ γονεῖς τῶν δυστυχῶν θυμάτων ἐπέμενον νὰ μένωσι πλησίον τῆς καμίνου, προσμένοντες ν' ἀκούσωσιν ἴσως φωνὴν προκλήσεως . . .

Ἀλλ' ὅμως σιγὴ τοῦ ἄδου ἐβασίλευεν ἐν τῷ βυρᾶθρῳ.

Πάλιν φρικώδης ἐμίλλε ν' ἀρχίστη μετὰ τῶν θελούντων νὰ κλείσωσι τὸ φρέαρ, καὶ τῶν ἐναντιομένων πρὸς τοῦτο, ὅτε νεανίας ἐριππος, ἐρχόμενος δρομικῶς διέκοψε τὰς ἐριδας ἐμβλῶν εἰς ὅλας τὰς καρδίας θάρρος καὶ ἐλπίδα.

Ὁ νεανίας οὗτος ἦν ὁ Φραγκίσκος. Δὲν ἔφερεν ὅμως τώρα τὸ ταπεινὸν τοῦ ἐργάτου φόρεμα, ἀλλ' ὠμίλει ὡς κύριος, καὶ οἱ χωρικοὶ ἐνόησαν ταχέως ὅτι ἐχρεώτουν ὑποταγὴν εἰς τὸν υἱὸν τοῦ ἰδιοκτήτου.

Ἡ παρουσία αὐτοῦ ἐχαιρετίσθη παρ' ὅλων μὲ ἀνευρημίας, αἵτινες ἐδιπλασιάσθησαν ὅτε ἠκούσθη λέγων, ὅτι προτιμᾷ ν' ἀρήσῃ νὰ καταναλωθῶσιν ὅλοι οἱ γαιανθρακας, παρὰ νὰ κλείσῃ τὸ στόμιον ἐνόσω ὑπάρχει ἐλπίς σωτηρίας ἐνὸς μόνου ἐργάτου.

Ἄνδρες πολλοί, φέροντες τὰ ἀναγκάζοντα ἐργαλεῖα ἠκολούθησαν τὸν Φραγκίσκον. Πρῶτος αὐτὸς δίδει τὸ παράδειγμα τῆς αὐταπαρνήσεως, καταβάνει ἐν τῷ γαιανθρακωρυχείῳ ἐνθα πρῶτον ἀσχολεῖται εἰς τὸ νὰ περιορίσῃ τὴν ἐκτασιν τοῦ πυρός, καὶ νὰ καθάρισῃ τὸν τόπον ἀπὸ τὰ κρημνίσματα, ἅτινα ἔφρασαν τὴν εἰς τοὺς διαδρόμους εἰσόδον, ὅπου εἰσῆλθον ἴσως οἱ ζητούμενοι, νομίζοντες ὅτι ἤθελον εὑρεῖ ἄσυλον.

Ἡ πυρκαϊὰ εἶχε πολλὰ μικροτέραν ἐκτασιν παρ' ὅταν γενικῶς ἐνομίζετο, ἀλλὰ τὰ κρημνίσματα ἦσαν πολυπληθῆ. Μετ' ἀνηκούστους κόπους, χάρις εἰς τὴν τύχην ἣτις διεύθυνε πρὸς τὰ κατάλληλα μέρη τὰς ἐργασίας, τὸ πλῆθος ἐπροχώρησε μέχρι τῶν θυμάτων.

Πολλοὶ τῶν ἐργατῶν εὐρέθησαν τῶρα νεκροί· ἄλλοι εὐρέθησαν μὲν ζῶντες, ἀπέθανον ὁμοῦς μετ' ὀλίγον ἐκ τῶν τραυματίων· ὅπως ποτ' ἂν ἡ ὅλων ἡ τύχη ἦτο γνωστὴ, πλὴν ἐνὸς μόνου . . .

τῆς Εὐγενίας !!!

(1) Γεροντός καλεῖται ἀχθοφόρος μηχανῇ ἀνέλκουσα βάρη

ΣΤ'.

Ὁ Φραγκίσκος καὶ ἡ Εὐγενία.

Μόνη ἡ τύχη τῆς Εὐγενίας ἔγνωετο εἰσέτι, κατ' ἀρχὰς ἐνόμισαν ὅτι δὲν ἦτο ἐν τῷ γαιανθρακωρυχείῳ κατὰ τὴν τρομαρὰν ὥρην τῆς ἐκρήξεως· τοιαύτη ὅμως πλάνη δὲν διήρκεσεν ἐπὶ πολὺ, διό μετ' ὀλίγον ἐπείσθησαν ἅπαντες ὅτι ἡ ταλαίπωρος κόρη, ἐργαζομένη ἴσως ἐν τινι τῶν διαδρόμων, ἐγένετο τοῦ πυρὸς παρηνάλωμα· ἀλλ' ἡ ἰδέα τοῦ θανάτου ἀπεκρούετο μετὰ τσαύτης φρίκης παρὰ τοῦ Φραγκίσκου ὥστε οὐδεὶς ἐτόλμα νὰ ἐπαναλάβῃ αὐτήν· αἱ δὲ ἀναζητήσεις, χάριτι τῆς δραστηριότητος αὐτῆς, ἐγίνοντο συντονώτεροι.

Μετὰ τέσσαρες ἡμέρας αἱ ἐρευναι δὲν εἶχον φθάσαι εἰσέτι εἰς αἰσιον ἀποτέλεσμα· οἱ ἐργάται ἤρχισαν ν' ἀπολπίζονται χωρὶς οὐδ' ὁ Φραγκίσκος αὐτὸς νὰ μὲν ὅλως ἀκλόνητος· διότι καὶ ἐπὶ τῇ ὑποθέσει ὅτι αἱ φλόγες ἐρραίσθησαν τῆς Εὐγενίας, ἡ πείνα θὰ κατέβαλεν ἀναμφισβήτως τὰς δυνάμεις αὐτῆς. Ἄν ἤξευρον τοῦλάχιστον πρὸς ποῖον μέρος νὰ διευθυνθῶσιν!

Μετ' οὐ πολὺ ἰδέα σωτήριος ἐπῆλθεν εἰς τὸν νοῦν τοῦ Φραγκίσκου, καὶ ἀμέσως ἔσπευσε νὰ ἐξετάσῃ τὸν Ἰάκωβον ποῦ ἴστατο ἡ Εὐγενία ὅτε τελευταῖον τὴν ἐγκατέλειπεν ἀπροσδοκῆτως ὅμως ὁ παῖς ἀνέφερε μέρος ὅπερ ἐπὶ μακτίῳ εἶχεν ἤδη ἐρευννηθῇ. Ὁ Ἰάκωβος ὅμως ἀνέφερε καὶ ἑτερόν τι...

Ἐν τινι τῶν ἀπομεμονωμένων τοῦ γαιανθρακωρυχείου διαδρόμων, ἔρχτο βράχος μέγας ὅστις περιεῖχε μικρὰν κοιλότητα, ἐν ἣ πολλοὶ παῖδες συνείθιζον νὰ φυλάττωσιν τὸ μικρὸν κάνιστρον ἐν ᾧ ἔθετον τὰς τροφὰς τῶν. — Ἰσως λοιπὸν, εἶπεν ὁ Φραγκίσκος, ἡ Εὐγενία κατέφυγεν ἐκεῖ, ὅπου ἤλπιζε μάλιστα νὰ εὕρῃ νερὸν καὶ τροφήν.

Ὁ Φραγκίσκος εὐχαρίστως ἤκουσε τὴν πρότασιν ταύτην, καὶ αἱ ἐλπίδες αὐτοῦ ἀνεπτερώθησαν ἔσπευσε λοιπὸν πρὸς τὴν Λουκίαν καὶ μόλις καὶ μετὰ κόπου ἐπεισεν αὐτήν νὰ συγχωρήσῃ εἰς τὸν Ἰάκωβον νὰ καταβῇ ἐκ νεῦο εἰς τὸ γαιανθρακωρυχεῖον ἵνα ὁδηγήτῃ τοὺς ἐργάτας.

Κατέβη λοιπὸν τὸ παιδίον καὶ ἔδειξε τὸ μέρος πρὸς ὃ ὤρμιον νὰ διευθυνθῶσιν. Οὐδεὶς ἀνεῖ αὐτοῦ ἤθελε ποτε ἐνθυμηθῇ τὸ μέρος ἐκεῖνο, ὅπερ λίαν μακρὰν τοῦ διαδρόμου ἔνθα ἡσχολεῖτο ἡ Εὐγενία, εὐρισκόμενον, οὔτε τὴν ἐλαχίστην κἄν ὑπόνοιαν διηγείρεν ὅτι ἡδύνατο αὕτη νὰ καταφύγῃ ἐκεῖ.

Οἱ ἐργάται προβαίνοντες μετὰ κόπου ἔρθησαν τέλος ἀπέναντι μεγάλου σωροῦ γρανιτῶν, ἐρ' ὧν ὁ Ἰάκωβος ἔδειξε στενὴν διόδον φέρουσαν εἰς τὸ ἀναζητούμενον μέρος. Αἱ στιγμαὶ ἦσαν ἀνεκτίμητοι· μετὰ δὲν τέταρτον, μετὰ πάντε μόνον λεπτό, πᾶσα φροντίς ἤθελεν ἴσως ἀποθῇ ματαίᾳ. Ὁ Φραγκίσκος γονυπετῆς παρεκάλει τὸν Ἰάκωβον νὰ εἰσέλθῃ εἰς τὴν ὁπλὴν ἐκείνην καὶ νὰ προχωρήσῃ καθὼς ἴσχυός· εἰς τὰ ἐνδότερα· τῷ ἐπανθύμισα τοὺς ὑπὲρ αὐτοῦ μόχθους τῆς Εὐγενίας καὶ τῷ προσέφερε χρυσὴν

καὶ ὑποσχέσεις· ἀλλ' ὁ παῖς, εἰ καὶ ἐκλαίεν ἀναπνέων τὰς ἀγαθότητας τῆς φίλης αὐτοῦ, ἐδίσταζεν ὅμως νὰ ἐκταθῇ εἰς κίνδυνον νέον, πρόσφατον ἀκόμη τερῶν εἰς τὴν φαντασίαν αὐτοῦ τὴν ἐντύπωσιν ἣν τῷ ἐνεπαίησεν ὁ προγενέστερος.

— Καλὰ! εἶπεν ὁ Φραγκίσκος, εἴσαι δειλός! ἐγὼ λοιπὸν θελῶ ἐπιχειρήσει ὅ,τι σὺ δὲν τολμάς.

Καὶ χωρὶς νὰ χάσῃ διόλου κειρὸν ἐροδιαζέται μετὰ τῶν ἀναγκαίων ἐργαλείων ἵνα πλατύνῃ τὴν ὁπλὴν ὅσας ἀποβαίνει λίαν στενὴ, καὶ ἄρχεται τῆς ἐπικινδύνου διαβάσεως. Ποσάκις ἐκινδύνευσε ν' ἀποθῇ εὐρισκόμενος εἰς μέρος, ὅθεν οὔτε νὰ προχωρήσῃ οὔτε νὰ ὑποχωρήσῃ ἡδύνατο! Χάρις ὅμως εἰς τὴν ἐπιτηδείαν γρῆσιν τῶν ἐργαλείων, ἔρθεσε τέλος ἐντὸς εὐρείας κοιλότητος.

Ὁ θόρυβος καταπίπτοντος ὕδατος ἀνήγγειλεν εἰς αὐτόν, ὅτι ἤγγισε τὸ τέρμα.

Ὁ κύβος εἶχε ῥεθῇ! Ἄν δὲν ἦτον ἐδῶ ἡ Εὐγενία, πᾶσα ἐλπίς ἔπαυε...

Τρέμων, ἀκίνητος καὶ προσεκτικός, μυριάκις ἐπρόφερεν ὁ Φραγκίσκος τὸ φίλτατον ὄνομα τῆς Εὐγενίας, ἀλλ' οὐδὲ φωνὴ οὐδὲ ἀκρόασις· μόνος ὁ ἐξασθενὼν θόρυβος τῶν κατὰ τὴν διάβασιν αὐτοῦ καταρριφθέντων βράχων ἐτάρασσε τὴν φρικώδη πηγὴν.

Φρίκη καὶ πρακίσθησις ἀπαισία κατετάραξε τότε τὸν νοῦν τοῦ Φραγκίσκου... ἴσως, ὅμως, ἐσυλλογίσθη, ἡ Εὐγενία ζῇ καὶ εἶναι λειποθυμῆσα... Ἦναψε λοιπὸν τὴν ὁποίαν ἐκράτει μικρὰν λυχνίαν καὶ μετ' ἀνησυχίας ἀπεριγράφτου ἐρρίψε περίβλεμμα. Φωνὴ χαρμόσυνας ἠκούσθη τότε πρῶτον! Ὁ Φραγκίσκος τρέχει πρὸς τὴν Εὐγενίαν!

Ταλαίπωρος κόρη! ἀναίσθητος καίτῃ κατὰ γῆς, ἡ ἐσθραμένη μόνον λυχνία ὑπάρχει πλησίον αὐτῆς, καὶ παρὰ τῇ λυχνίᾳ βιβλιάριον ἐπὶ τοῦ ἐξωφύλλου τοῦ ὁποίου ὁ Φραγκίσκος ἀνέγνωσε τὰ ἀκόλουθα γεγραμμένα διὰ μολυβδοκονδύλου.

« Ἀγαθὲ μου πάτερ, μὴ λυπῇσαι, μοὶ ἔμεινεν ἄρκυτος κειρὸς διὰ νὰ προσευχηθῶ... Σὺ, ἀγαπητή μου Ἄννα, φρόντισε περὶ τοῦ πατρός μας περισσότερον παρ' ὅσον ἐφρόντισα ἐγὼ... Φραγκίσκος χαῖρε!... »

Ὁ Φραγκίσκος ἐνδακρυσ ἔλαβε τὴν δυστυχῆ κόρην, καὶ ἐπότισεν αὐτήν πρὸς ἀναψυχὴν φάρμακόν τι ὅπερ ἔφερεν ἐπίτηδες μεθ' ἐαυτοῦ· εὐτυχῶς δὲ αἱ προσπᾶθειαι αὐτοῦ δὲν ἀπέβλεσαν μάταιαι.

Χάρις εἰς τὰς τροφὰς τὰς ὁποίας οἱ παῖδες κατέβλεπον ὑπὸ τὸν βράχον ἐκεῖνον, ἡ Εὐγενία μικρὸν ὑπέφερεν ἐκ τῆς πείνης κατὰ τὸ διάστημα τῶν τεσσάρων ἡμερῶν.

— Ὁ πατήρ μου... ἡ Ἄννα... ὁ Φραγκίσκος, ἦσαν αἱ πρῶται λέξεις τὰς ὁποίας ἐπρόφερε.

— Θὰ τοὺς ἐπανίδῃς ταχέως, Εὐγενία μου, ἀνέκραξε περιχαρῶς ὁ Φραγκίσκος, λησμονήσας ὅλους τοὺς κόπους αὐτοῦ ἅμα ὡς ἤκουσε προφερόμενον τ' ὄνομά του, θὰ τοὺς ἐπανίδῃς! Ἴδοὺ δὲ ἐγὼ! θάρρος, θάρρος! ἐσώθῃς. Μόνος ἡδυνήθην νὰ προχωρήσω πλησίον σου, καὶ μετὰ τινὰς ὥρας, θέλεις

ἐπαινίθη τὸ ῥῶς· δὲν σὲ ἔλεγα ὅτι ἡ θεία πρόνοια σὲ προστατεύει!

Ὁ Φραγκίσκος ἔδωκε τὸ σημεῖον, ὅπερ ὥριται ν' ἀναγγεῖλῃ τὴν ἐπιτυχίαν αὐτοῦ, καὶ μετ' ὀλίγον ὁ ὑστάτος φραγμὸς μεταξὺ τοῦ κόσμου καὶ τῆς Εὐγενίας, μεταξὺ τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου κατέπεσε, τὸ δὲ πλῆθος εἶδε τὴν κόρην συνομιλοῦσαν μετὰ τοῦ Φραγκίσκου καὶ καθυμένον πλῆσιον αὐτοῦ, εἰς ἄκρον ὁμῶς ἐξησθενημένην. Ἀναβιβάσαντες δὲ αὐτὴν τὴν μετέφερον, κατὰ παραγγελίαν τοῦ Φραγκίσκου, εἰς τὸν οἶκον τῆς Δουκίνας ἥτις περιποιήθη αὐτὴν ὡς κόρην τῆς.

Εἰς γειτονικὴν οἰκίαν, ὁ Ἰσάκδος, τὸν ὁποῖον τετραήμερος πυρετὸς ὑπὸ μικρᾷ συνοδευόμενος παραφροσύνης ἀπῆλλαξε τετραήμερον ἀνησυχίας, προσπερσευάζετο ὑπὸ τῆς Ἄννης εἰς δοκιμασίαν ἥτις ἠδύνατο νὰ πράξῃ αὐτὴν τὸν θάνατόν του.

Μετὰ τινος ὥρας ἐβόησε καὶ ὁ ἰδιοκτήτης τοῦ χωρίου Λατσεῦ, ἐλθὼν πρὸς βοήθειαν τῶν ἀθλίων ἐργατῶν. Ὅτε δὲ ὁ Ἰσάκδος ἐδέχθη τὸ κατ' αὐτὸν τὴν ἐπίσκεψιν τοῦ πλουσίου καὶ ἀγαθοῦ ἰδιοκτήτου, ἀνεγνωρίσθησαν ἀμρότεροι ὡς ἀρχαῖοι φίλοι καὶ σιμυλῶνται, ὁ δὲ Κ. Λατσεῦ ἐξεπλάγη τὰ μέγιστα ἰδὼν τὸν φίλον του εἰς ταιάτην κατάστασιν.

— Ἀρῶ ὁ Φραγκίσκος ἐτελείετε τὰς νομικάς του σπουδὰς, εἶπεν ὁ Κ. Λατσεῦ πρὸς τὸν Ἰσάκδον, διαβαίνων ἐντεῦθεν, ἠθέλησε περιεργίᾳ φερόμενος νὰ ἐπισκερθῇ ἀγνωστος τὸ γκιανθρακωρυχεῖον μας. Καὶ ὅτε μ' ἐπανεῖθε, μοὶ ὁμίλησε περὶ τῶν καταχρήσεων αἵτινες, καθὼς διατείνετο, συνέδκινον καθ' ἑκάστην. Ἐπειδὴ δὲ ἡμεῖς ἠρνούμεθα τοῦτο, ἐστοιχημάτισεν ὅτι διὰ νὰ μᾶς βεβαιώσῃ καὶ νὰ βεβαιωθῇ ὁ ἴδιος, θέλει μείνει ἐν ἔτος ὡς ἀπλοῦς ἐργάτης ἐν αὐτῷ. Ἦθελε πληρώσει ἀκριβῶς τὴν τρέλλαν του ἂν δὲν ἐσωζεν αὐτὸν ἡ ἀγαθὴ σου κόρη περὶ ἧς τασαῦτα μοὶ ὁμίλει. Ἐμμεν δὲ ἐδῶ πλῆσιον πάσχων ἀκόμη ἐκ τῶν ἐντυπώσεων τὰς ὁποίας τῷ ἀρῆκεν ἡ φρικώδης ἐκείνη σκηνή, ὅτε ἐπῆλθεν ἡ ὁλεθρία ἐκρηγνῆς.

Ὁ Κ. Λατσεῦ παρεκίνησε τότε τὸν Ἰσάκδον νὰ ζητήσῃ ἔφειν κατὰ τῆς ἀδίκως ἐκδοθείσης κατ' αὐτοῦ ἀποράσεως, παρασχὼν καὶ τὰ ἀναγκαῖα χρήματα. Τὴν φορὰν ταύτην ὁ Ἰσάκδος ἐκέρδισε τὴν δίκην, καὶ μετὰ τινος ἔτη ἀνέκτησε τὴν οὐχὶ εὐκαταφρόνητον περιουσίαν του.

Αἱ δύο οἰκογένειαι ἔμειναν ἕκτοτε ἡνωμέναι, οἱ δὲ δεσμοὶ κατέστησαν ἀδιάρρηκτοὶ διὰ τοῦ μετ' οὐ πολὺ τελεσθέντος γάμου τῆς Εὐγενίας μετὰ τοῦ Φραγκίσκου.

— Δὲν εἶχα δίκαιον ὅταν σ' ἔλεγα « θάρρος! ὡραῖε ξανθὲ μου ἀγγελεῖ ἡ θεία πρόνοια σὲ προστατεύει, » ἔλεγεν ὁ Φραγκίσκος πρὸς τὴν Εὐγενίαν ὁδηγῶν αὐτὴν εἰς τὸν ναόν.

Ὁ δὲ Ἰάκωβος ἠλικιωθεὶς ἀνυψώθη εἰς τὸ ἀξίωμα τοῦ Διευθυντοῦ, καὶ ἐπεφορτίσθη τὴν βελτίωσιν τοῦ γκιανθρακωρυχείου.

ΠΟΙΗΣΙΣ.

ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΨΥΧΟΣΑΒΒΑΤΟ.

— 000 —

Αὐτὸς, Θεά, ποῦ σ' ἔγραφε,
Μ' ἀρμονικὴ γλυκάδα,
Νὰ κλάψῃς ἔσθ' ἐν Ἀλφάρῳ (α),
Μία μέρα, ἔσθ' ἐν Ἐλιδάδῃ,
Τώρα ἔσθ' ἐν χάρον κείτῃται
Τὸ παγωμένο στρώμα,
Κ' ἐν αὐτῷ δάξῃς ἀκόμα
Ἀποζητᾶν κ' ἐκεῖ.

— 000 —

Αὐτὸς, μετὰ τὴν ὁδύνην
Τῆς ταύτης φαντασίᾳ,
Ὅχ τῶν Ἠρώων τὰ κάκαλα
Σ' εἶδε νὰ βγῇς, ὦ! Θεά!
Μὲ τὸ σπαθί, ποῦ ἔτρεμας
Τ' Ἀγαρινῶ τ' ἀστέρι,
Μὲ τὸ σταυρὸν ἔσθ' ἐν χέρι
Σ' εἶδε νὰ βγῇς μ' ὄρμη.

— 000 —

Θυμᾶσαι πῶς ἡαίρετῃς
Τῆς νίκης τὴν ἡμέρα,
Ἐν ἡ λαμπρῇ κυράτισε
Σηραῖά σου ἔσθ' ἐν ἄερα;
Ἀλοῖά! τὸν ἀγροικῆσαμε
Καὶ πρὶν νὰ ξεφύρῃς,
Γλυκὰ νὰ τραγουδήσῃ
Τὸ θεῖο χαιρετισμό! (β)

— 000 —

Ἐλα, Θεά! — δὲν πρίπουτε
Τῆς δάφνης τὰ κλονάρια
Μόνον ἐκεῖ ποῦ πέσανε
Τ' ἀνδρεία σου καὶ ληκάρια —
Νὰ κλάψῃς ὁλοπράσινο
Στεφάνι τιμημένο,
Μὲ δάκρυα ποτισμένο,
Ἐλα γογγᾶ κ' ἐδῶ!

— 000 —

Ἰδὲς, ἰδὲς περὶ λυπὴ
Κ' ἄλλη Θεά περράει,
Καὶ ἔσθ' ἐν ἀγρῇ καλῇ τῆς
Τὸ μέτωπο βαστάει

(α) Λευθερία γὰρ ἴσως πᾶσι — Νὰ χτυπᾷς μὲ τὸ σπαθί —
Τώρα αἰμώσε καὶ κλάψῃ — εἰς τοῦ Μπάρκον τὸ κορμί — Στρατὴ
κ. Ἰανὸς εἰς τὸν θάνατον Ἀδρὸ Μπάρκον.

(β) Λίγαις στιγμαῖς πρὸς τὴν ποικίλῃ ἐκπαίδει, ἐτραγουδοῦσα
τὴν Ἦμνον τῆς Ἐλευθερίας.